

PÄEVA- KORD

EESTI

LEADER

LIIT

üldkoosolek

06.11.2020

Koosoleku rakendamine: juhataja ja protokollija kinnitamine

1. 2020. a. tegevuste kokkuvõte
2. 2021. a. tegevuskava ja eelarve kinnitamine
3. Revisjonikomisjoni liikmete valimine
4. Algatatud teemad ja küsimused
  - CLLD rakendamise stsenaariumid
  - KOV roll KTG territooriumi kujunemisel

2020. a. tegevuste kokkuvõte

ELL juhatus

Juhatuse koosolekud

- ▶ 17.03.2020 Zoomis
- ▶ 06.05.2020 Zoomis
- ▶ 11.08.2020 Jänedal
- ▶ 16.09.2020 Roosna-Allikul
- ▶ 27.10.2020 Jänedal

Üldkoosolekud

- ▶ Üldkoosolek Paides 15.01.2020
- ▶ Üldkoosolek Jaanihansol 16.06.2020
- ▶ Üldkoosolek Tallinnas 06.11.2020

Töörühmad

▶ **ÜPP Eesti strateegiakava 2021-2027
LEADER töögrupp:**

09.12.2019

22.01.2020

18.02.2020

▶ **ÜPP Eesti strateegiakava 2021-2027
Maapiirkonna ettevõtluse töögrupp:**

15.01.2020

11.02.2020

▶ **PRIA fookusgrupp:**

11.03.2020 Tartus

▶ **ELL kommunikatsiooni töörühm:**

14.07.2020 Imaveres

Tegevusgruppide ettepanekute koondamine:

- LEADER strateegiate koostamine (sekkumisleht)
- LEADER strateegiate rakendamine (sekkumisleht)

Esindamine

- Rafael Milerman** Põllumajanduse ja maaelu arengu nõukogu (PMAN); MAK 2014-2020 seirekomisjon
- Valdek Haugas** MAK 2014-2020 juhtimiskomisjon; PõKa 2030 juhtrühm; Strateegia Eesti 2035; Ühise Põllumajanduspoliitika strateegiakava 2021-2027 juhtkomisjon ja 2 töörühma
- Kristiina Tammets** ELARD; Euroopa Maaeluvõrgustiku alaline töögrupp “LEADER ja Kogukonna juhitud kohalik areng” ning pikaajalise visiooni temaatiline töögrupp #Rural2040
- Tiina Ivask** PRIA klientide nõukoda
- Triin Kallas** Rahvastiku ja sidusa ühiskonna arengukava 2021-2030 töörühm; Kodanikuühiskonna programm 2021- 2030; Avatud valitsemise partnerluse tegevuskava arutelugrupp; Euroopa maaeluvõrgustike assamblee; Maal elamise päeva korraldajate juhtrühm

Kommunikatsioon: leaderliit.eu uuenes

Eesti Leader Liit

Oleme LEADER tegevusgrupe koondav ühing, mis esindab piirkondlikke arendusorganisatsioone, kes tegutsevad kogukondade ühendajana, regionaalpoliitika toetajana ja maaelu hoidjana.

Koostöö tõstab võimalust saavutada ühiseid suuri võite. Leader tegevusgruppide tõhusamaks koostöö saavutamiseks asutati 19. märtsil 2012. aastal Eesti Leader Liit, kes ühendab, esindab ja arendab Eesti LEADER tegevusgrupe.

Uudised

“Hea Kodanik” talvenumber 2020

Kas on elu väljaspool Tallinna?

Kogukondade ühendamise, regionaalpoliitika toetamise ja maailma hoidmisega tegeleva esindusorganisatsiooni tagemistest rääkis tegevjuht **TRIIN KALLAS**.

Eesti Leader Liit

Miks ja kuidas liitugite?

Eesti Leader Liit arendab 20. märtsil 2012 aia Leaderi tegevgruppi algusest. Kõige lihtsamalt öeldes on LITÜ-d ehk tegevgrupid inimeste võrgustik, mis on moodustatud ühise eesmärgi saavutamiseks ja mis on moodustatud ühise eesmärgi saavutamiseks ja mis on moodustatud ühise eesmärgi saavutamiseks.

Kuidas teil läheb? Milline on teie eesmärk?

See tähendab, et LITÜ-d arendatakse ja juhitakse ühise eesmärgi saavutamiseks ja mis on moodustatud ühise eesmärgi saavutamiseks ja mis on moodustatud ühise eesmärgi saavutamiseks.

tegevgruppide moodustamine arenduskoostööga ja ühise eesmärgi saavutamiseks ja mis on moodustatud ühise eesmärgi saavutamiseks.

Mitmed tegevgruppide moodustamine arenduskoostööga ja ühise eesmärgi saavutamiseks ja mis on moodustatud ühise eesmärgi saavutamiseks.

Moodustate tegevgrupe? Kui jah, siis kuidas? Kui ei, siis miks mitte?

Liitugite tegevgrupe? Kui jah, siis kuidas? Kui ei, siis miks mitte?

Kuidas teil läheb? Milline on teie eesmärk?

Leader arendab kogukondade initsiatiivi

väljaspool Tallinna ning kaitsta teid see teie eesmärgi saavutamiseks ja mis on moodustatud ühise eesmärgi saavutamiseks.

Väljaspool Tallinna ning kaitsta teid see teie eesmärgi saavutamiseks ja mis on moodustatud ühise eesmärgi saavutamiseks.

Kas ja kuidas elate väljaspool Tallinna?

Mis on teie eesmärk? Kui jah, siis kuidas? Kui ei, siis miks mitte?

Maatapolitiikaga seotud inimeste võrgustik ja teie eesmärgi saavutamiseks ja mis on moodustatud ühise eesmärgi saavutamiseks.

Mis on teie eesmärk?

VABAÜHENDUSTE LIIDU LIIGMEES

riiklikult, mille viies poliitiline erakond on "Kodanike Liit" ja mis on moodustatud ühise eesmärgi saavutamiseks.

Milline on teie eesmärk?

Kui liituda maatapolitiikaga seotud inimeste võrgustik ja mis on moodustatud ühise eesmärgi saavutamiseks.

Milline on teie eesmärk?

Maatapolitiikaga seotud inimeste võrgustik ja teie eesmärgi saavutamiseks ja mis on moodustatud ühise eesmärgi saavutamiseks.

Sündmused 2020

CLLD / LEADER seminar Rahandusministeeriumis	29. jaanuar	Tallinn
Maal elamise päeva info- ja koosloomeüritused	24. jaanuar 2. juuli 31. august 22. september	Nõo Kuimetsa Suure-Jaani Rapla
Erasmus+ ESPRIT koostööprojekti koosolek ja koolitus	24.-27. veebruar	Tallinnas, Järva- ja Võrumaal
Viljandimaa Omavalitsuste Liidu seminar	28. veebruar	Sürgavere
LEADER suveseminar	11.-12. august	Jäneda
Maal elamise päev	26. september	üle Eesti
Arukate külade projekti kohtumised Virtsus	17. august 12. september 18. oktoober	Virtsu
LEADER infopäev	27. oktoober	Jäneda
Arukate külade seminar	13. november	Jäneda

Sündmused välismaal

Erasmus+ VET 4 Change avaseminar	14.-15. oktoober	veebis
Euroopa regioonide ja linnade nädal “Ühtekuuluvus ja koostöö”	12.-16. oktoober	veebis

Konkursid

Euroopa arenguprogramm „Arukad maapiirkonnad 21. sajandil“	14 kandidaati	juuni
LEADER 2.0 parimad projektid	80 kandidaati	august

Rahvusvahelised projektid – uus!

VET 4 Change

Maapiirkonna parem koostöö
kutseharidusasutustega

Koolitused, InnoVet projekti
tulemuste levitamine

Erasmus+

2020-23

Rahvusvahelised projektid (jätkuvad)

<https://accessr.eu>

Maapiirkonna elanike
juurdepääs teenustele

Osalevad Prantsusmaa,
Hispaania, Rumeenia,
Ungari ja Eesti

2018-21

Maapiirkonna elanike
juurdepääs teenustele

Koolitused, Access'r projekti
tulemuste levitamine

Erasmus+

2019-21

► SHERPA

<https://rural-interfaces.eu/>

loob 40 MAPi (Multi-Actor
Platform), mis ühendavad
maapiirkondade inimesi,
teadlasi ja otsustajaid

Horizon 2020

2019-22

2

cooperation
and **solidarity**
dynamics

COOPERATIVE HOUSING
OR INTERGENERATIONAL
ACCOMMODATION

CLLD ja multifondid?

Valitsuse tegevusprogramm 2019-2023

Kinnitatud 30. mail 2019

Ülesanne

Analüüs ja ettepanekud CLLD-tüüpi kohalikul algatusel põhineva alt üles lähenemisviisi rakendamiseks

Ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava (LEADER-meede)

Vastutajad

Maaeluminister, rahandusminister, riigihalduse minister

Tähtaeg

november 2020

Maaeluministri memorandum valitsuskabineti nõupidamisele

eelnõu oktoober 2020

ETTEPANEK VALITSUSE OTSUSEKS:

1. Rakendada CLLD lähenemist EAFRD ja ESF+ fondides järgmisel programmiperioodil lähtudes käesoleva analüüsi põhimõtetest.
2. Maaeluministril korraldada CLLD rakendamiseks vajaliku ühiskomisjoni loomine ja edasine töökorraldus.
3. CLLD rakendatavatel korraldusasutustel ja rakendusasutustel töötada välja ühine IT- süsteem CLLD rakendamiseks.
4. Juhtfondiks valida Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD).
5. CLLD kaudu rakendatavate meetmete õigusloome eest vastutab vastav korraldus- või rakendusasutus.

Eesti Leader Liidu vastuskiri

2. november 2020

ETTEPANEKUD:

1. Lisada CLLD lähenemisele ka Euroopa **Regionaalarengu Fondi (ERF)** vahendeid.
2. Laiendada Euroopa **Sotsiaalfondi (ESF)** teemasid, suurendada summat.
3. Eesti maaelu arengukava vahenditest peab jätkuvalt jõudma **vähemalt 10%** LEADER meetodi rakendamisesse.
4. Tehnilise lahendusena toetame juhtfondi loogikat ja võimalusel e-PRIA kasutamist kõigi fondide puhul.

EESTI 2035

VALITSUS KIITIS HEAKS 8. OKTOOBRI 2020

Tegus inimene saab hästi hakkama ning on ühiskondlikult aktiivne ja vastutustundlik, panustades nii kogukonna kui ka riigi arengusse terve eluea jooksul

„Eestis elavad arukad, tegusad ja tervist hoidvad inimesed”

**„Eesti ühiskond on hooliv,
koostöömeelne ja avatud”**

Koostöömeelne ühiskond on võrgustikupõhine ja aktiivne. Iga inimene, kogukond ja vabaühendus saab ja tahab ühiskonnakorralduses kaasa lüüa ja koostööd teha

AVATUD VALITSEMISE PARTNERLUSE TEGEVUSKAVA 2020-2022

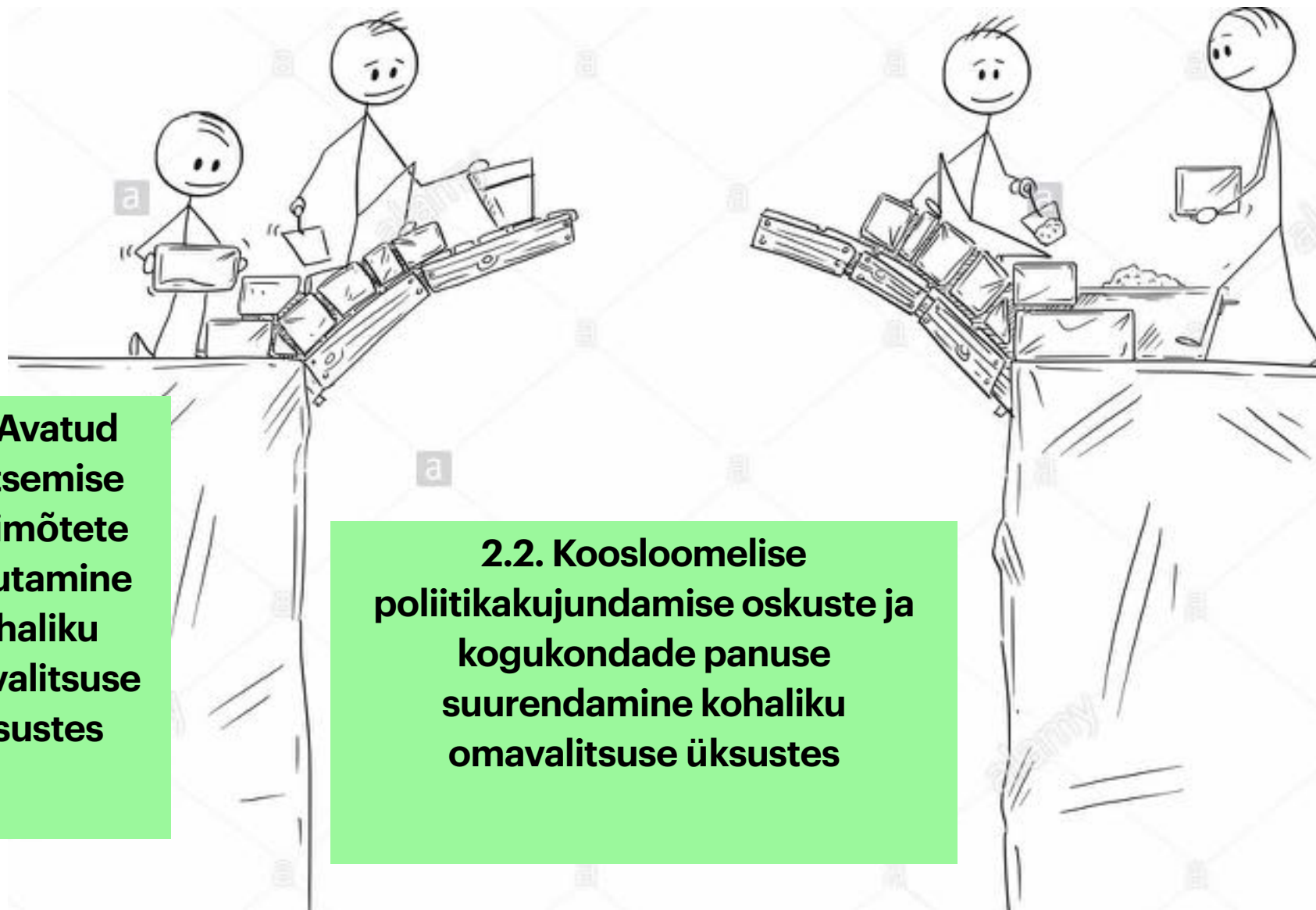
RIIGIKANTSELEI

- **Lubadus 1: koosloomelise poliitikakujundamise võimekuse suurendamine valitsusasutustes**
- **Lubadus 2: koosloomelise poliitikakujundamise võimekuse suurendamine kohaliku omavalitsuse üksustes**
- **Lubadus 3: poliitikakujundamise läbipaistvuse suurendamine**

**Koosloomelise
poliitikakujundamise
võimekuse
suurendamine kohaliku
omavalitsuse üksustes**

**2.1. Avatud
valitsemise
põhimõtete
juurutamine
kohaliku
omavalitsuse
üksustes**

**2.2. Koosloomelise
poliitikakujundamise oskuste ja
kogukondade panuse
suurendamine kohaliku
omavalitsuse üksustes**

ÕMBLUSTETA MAAÜHISKONNA PROGRAMM

EESTI KÜLALIIKUMINE KODUKANT 01.04.2020-31.03.2021

- kaardistatakse külaliikumise sihtgruppide ja huvikaitse seis
- korraldatakse kogukondi ja omavalitsusi kokku toovad koostööseminarid ning
- kogukonnatöö konverents

**koostööseminarid
17. ja 24.11**

Arukad külad siseriiklik arenguprogramm

Taust

- Euroopa Komisjoni initsiatiiv - https://enrd.ec.europa.eu/smart-and-competitive-rural-areas/smart-villages/smart-villages-portal_en
- Smart Rural Areas in the 21st century - www.smartrural21.eu
Pilotprojekt 21 näidisküla üle Euroopa
- Eestis toimus konkurss ja on moodustatud töögrupp –
Maaeluministerium, Sotsiaalministerium, maaeluvõrgustik,
Külaliikumine Kodukant, Eesti Leader Liit, Eesti Linnade ja Valdade Liit
- Osalemine Smart Rural 21 projekti arukate külade konkursil
  - 14 küla/piirkonda osalesid – Virtsu alevik osutus valituks
  - Siseriiklik töögrupp tegi ettepaneku arukate külade arenguprogrammi käivitamiseks Eestis

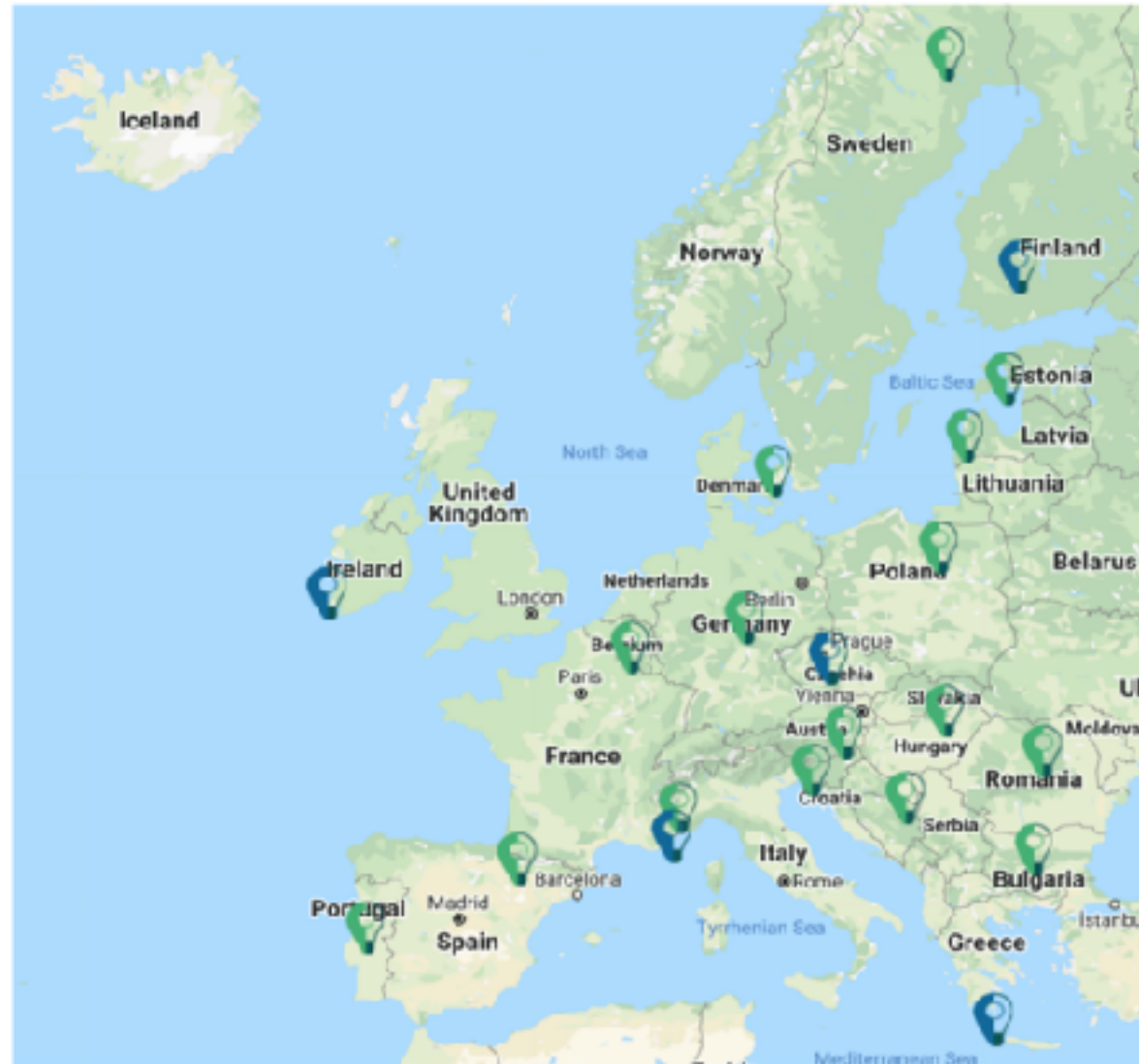
Smart Rural 21 külade võrgustik

Newly selected villages

- 📍 Aisunga (Latvia)
- 📍 Ansó (Spain)
- 📍 Babina Greda (Croatia)
- 📍 Brestovo (Bulgaria)
- 📍 Ostanta (Italy)
- 📍 Penela (Portugal)
- 📍 Profondeville (Belgium)
- 📍 Remetea (Romania)
- 📍 Šentviška Gora (Slovenia)
- 📍 Gollstedt (Germany)
- 📍 Stanz im Mürztal (Austria)
- 📍 Tomaszyn (Poland)
- 📍 Torup (Denmark)
- 📍 Uppony (Hungary)
- 📍 Virtsu (Estonia)
- 📍 Vuollerim (Sweden)

Pre-selected villages

- 📍 Mukařov (Czechia)
- 📍 Dingle (Ireland)
- 📍 Mouans-Sartoux (France)
- 📍 Kythera (Greece)
- 📍 Raudanmaa (Finland)

Arukad külad
siseriiklik arenguprogramm

ettevalmistamine seisuga 27.10.2020

Eesti külade vajaduste täpsustamine – Google küsimustiku tulemused

- Juunis 2020 koguti täiendavat infot küladelt siseriikliku arenguprogrammi käivitamiseks
- Ootused arenguprogrammile:

linna- ja maapiirkondade tasakaalustatud areng, rahvusvahelisi kompetentse ja suhtlusvõrgustikku kaasata, toimetulek kasvava elanikkonna vajadustega, ideede, töövõtete ja kogemuste jagamine ja kogumine kogukonna motiveerimiseks ja paremaks kaasamiseks külaellu, arengu kavandamine küla tasandil – visioon, eesmärgid, tegevuskava, haldusreformi tagasilöökidega toimetulek, kogukonna võimekuse suurendamine ise toime tulla

Milliseid koolitusprogrammi elemente peeti teistest olulisemaks

- Kogemuste vahetus teiste Eesti ja Euroopa küladega/piirkondadega;
- Inspireerivad esitlused edukatelt küladelt/piirkondadelt;
- Mentorlus kogunud kogukonna arendajate poolt;
- Koolituspäevad valdkonna ekspertide poolt;
- Püsiva võrgustiku loomine osalejate vahe;
- Meetodid erinevate osaliste ja sektorite kaasamiseks, vähemusgruppide kaasamine, linnade ja maapiirkondade koostöö, külade ja valdade ülene koostöö;
- Innovatsioonivõimekuse suurendamiseks kogukonnas;

Muud teemad:

Omatulu teenimise võimalused;

Dialoog kohaliku omavalitsusega.

Millist ekspert-teadmist programmi raames oodatakse?

- Sotsiaalne innovatsioon
- Digitaalsete lahenduste kasutusele võtmine
- Võrgustike, toimivate partnerluste loomine ning hoidmine, inimeste kaasamine
- Elanike juurde meelitamine piirkonda ja elamumajandusega seonduv
- Kohaturundus
- Muud valdkonnad:
  - transport ja logistika - nutikad lahendused inimeste, teenuste ja kaupade liigutamiseks; finantsjuhtimine; merekultuuri väärtustamine; investeerimine; piirkonna identiteet ja turundus

Kuidas edasi?

- LEADER siseriikliku koostööprojekti ja arenguprogrammi planeeritav algus - veebruar 2021.
- 1,5-aastase erinevatest moodulitest koosneva arukate külade arenguprogrammi loomine + õppereisid + mentortugi. Võimalus rahvusvaheliseks koostööks ENRD ja Smart Rural 21 projektiga.

Partnerid ja koostööpartnerid

- **Partnerid (14 tegevusgruppi):** Tartumaa Arendusselts, PAIK, Ida-Harju Koostöökogu, Jõgevamaa Koostöökoda, Põlvamaa Partnerluskogu, Valgamaa Partnerluskogu, Võrumaa Partnerluskogu, Roheline Jõemaa, Pärnu-Lahe Partnerluskogu, Lääne-Harju Koostöökogu, Kirderanniku Koostöökogu, Järva Arengu Partnerid, Hiiumaa Koostöökogu, Mulgimaa Arenduskoda
- **Koostööpartnerid Eestis:** Eesti LEADER Liit, Maaeluministerium, Sotsiaalministerium, maaeluvõrgustik, Külaliikumine Kodukant, Eesti Linnade ja Valdade Liit
- **Kaasatud välispartnerid:** Smart Rural 21 üleeuroopaline võrgustik, Euroopa maaeluvõrgustik (kinnitamisel)

Arenguprogrammi oodatav tulemus

1. luuakse **Eesti arukate külade võrgustik** ja seosed rahvusvahelise arukate külade (Smart Rural 21) võrgustikuga;
2. iga osalev küla/piirkond loob aruka küla strateegia/tegevuskava või küla/piirkonna arengukava või valdkondliku tegevuskava – **20 strateegiat**;
3. iga osalev küla/piirkond viib ellu piloottegevuse – iga küla valib piloottegevuse, mida programmis rakendab – **20 piloottegevust**;
4. **kommunikatsioonitegevuste kaudu tutvustatakse arukate külade strateegiate loomise protsessi ja edulugusid pilootrakenduste kohta laiemale avalikkusele Eestis ja ka rahvusvahelise võrgustiku kaudu**;
5. **LEADER tegevusgrupp omandab kogemuse, kuidas arukate külade kontseptsiooni kohalikul tasandil rakendada ning saab vajadusel planeerida jätkutegevused uueks programmiperioodiks 2021-2027.**

Arenguprogramm

- 6 koolitusmoodulit erinevatel teemadel (sotsiaalne innovatsioon, digitaalsete lahenduste kasutusele võtmine, rohepöörde lahendused, võrgustike loomine ja inimeste kaasamine, linnade ja maapiirkondade koostöö, teenuste arendamine piirideülel, kohaturundus ja elanike juurde meelitamine piirkonda, nutikad transpordi ja logistika lahendused, isemajandamise võimekus ja ärilised teenused);
- 2-päevane õppereis Eestis ja 5-päevane õppereis välisriiki (välisreis on planeeritud 2022 kevadeks);

Arenguprogramm

- **Piloottegevuste elluviimine** - iga küla viib ellu vähemalt ühe strateegias välja toodud piloottegevuse, saab selleks toetust 5000€. Piloottegevus valitakse strateegia loomise ajal;
- **Mentorlustugi** - iga küla saab oma mentori. Kokku on arvestatud 5 tööpäeva mentortuge igale külale;
- **Kommunikatsiooni- ja teavitustegevused** - arukate külade alamleht veebis ja FBs, artiklid, info jagamine heade praktikate kohta, info jagamine Eesti ja rahvusvahelise kogukonnaga;
- **Võrgustiku koordineerimine ja projektijuhtimine** - kõigi tegevuste koordineerimine ja info jagamine, korralduslikud küsimused. Koostöö koordineerimine koolitajate, mentorite, kogukondade, rahvusvaheliste partneritega.

Eelarve

LEADER koostööprojekti kavandatav eelarve on 209 940€ (sisaldab omafinantseeringut), mis on jagatud tegevusgruppide vahel proportsionaalselt vastavalt osalevate külade/piirkondade arvule tegevusgrupi kohta.

Tegevusgruppide eelarved:

- 1 küla või piirkonnaga osalev tegevusgrupp – 10 497€
- 2 küla või piirkonnaga osalev tegevusgrupp – 20 994€

PÄEVA- KORD

EESTI

LEADER

LIIT

üldkoosolek

06.11.2020

Koosoleku rakendamine: juhataja ja protokollija kinnitamine

1. 2020. a. tegevuste kokkuvõte
2. 2021. a. tegevuskava ja eelarve kinnitamine
3. Revisjonikomisjoni liikmete valimine
4. Algatatud teemad ja küsimused
  - CLLD rakendamise stsenaariumid
  - KOV roll KTG territooriumi kujunemisel

Revisjonikomisjoni kandidaadid

Riina Trumm

Kaja Karlson

Jako Jaago